
 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

Benestar i salut emocional a l'escola

4a SESSIÓ DE TREBALL: ACTA DE REUNIÓ

Persones assistents	<p>Confirmats:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Pilar Aldea – Sindicatura de Greuges de Barcelona 2. Marc Borràs – Grup municipal ERC 3. Yolanda Burgueño – Fundació Trinijove-Centre obert Neus Puig 4. Bàrbara de Ercilla – SUARA Cooperativa 5. Albert Frago – Col·legi de Treball Social de Catalunya 6. Prudenci Gatell – Consorci Serveis Socials de Barcelona 7. Olga Juarez – Cap Servei Salut Comunitària - ASPB 8. Laura Martí – Federació Catalana de Voluntariat 9. Gloria Martinez – Dep. Promoció Infància Ajuntament Bcn 10. Anna Montolio – Dep. Promoció Infància Ajuntament Bcn 11. Anna Pérez – ASPB 12. Jose Antonio Ruiz – PINCAT Plataforma d'infància Catalunya 13. María Salvador – Tècnica Salut Comunitària-ASPB 14. Patricia Suero – Societat Catalana Pediatria-Secció At.Primària 15. Laia Pineda Rüegg – Co-coordinadora GT Infància 16. Claudia Vallvé – Co-coordinadora GT Infància 17. Carme Carrera – Referent CMBS-Dep. Participació Social 18. Gina Grifoll – Secretaria tècnica CMBS <p>Ponents:</p> <ol style="list-style-type: none"> 19. Catrina Clotas – Servei Prevenió i Atenció Drogodependències ASPB 20. Mari Corominas – Coordinadora EBSIB, Institut Infància 21. Marina Iniesta Mayer – Consorci d'Educació de Bcn <p>S'excusen:</p> <ol style="list-style-type: none"> 22. Marta Comas Sàbat – Consorci d'Educació de Bcn 23. M^aPaz Ardiaca – Departament Atenció Social a la família i infància 24. Anna de Palau – Acció Social Territorial Comunitària
---------------------	--

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

Documentació aportada	<p>Presentacions pdf (adjunts):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Catrina Clotas-ASPB_1-2-3Emocio • Mari Corominas_PresentacioParlenEBSIB_IIAB • Marina Iniesta_CEB <p>Enllaços d'interès:</p> <p>https://ajuntament.barcelona.cat/premsa/wp-content/uploads/2022/08/Presentacio-enquesta.pdf</p> <p>https://www.aspb.cat/documents/1-2-3-emocio/</p>
-----------------------	--

Ordre del dia:

1. Benvinguda i presentació de la sessió. Laia Pineda i Clàudia Vallvé.
2. Què en sabem del benestar emocional dels nens i nenes de Barcelona? (resultats de l'enquesta EBSIB 2021). Quins són els principals espais de millora? Mari Corominas. IIAB
3. Quins programes s'impulsen des del Consorci d'Educació de Barcelona per promoure la salut emocional dels infants? Quins marges de millora hi ha? Marina Iniesta, CEB
4. Què és el programa 1,2,3 emocions? Què hem après d'aquest programa i quins marges de millora hi ha? Cartina Clotas, ASPB
5. Debat obert entre totes els assistents a la sessió
6. Cloenda i properes passes: visita 16/02 al CSMIJ de Sant Andreu

Desenvolupament de la reunió:

Benvinguda i presentació de la sessió

Presentació de les participants:

- Mari Corominas, coordinadora de l'enquesta de Benestar Subjectiu de la Infància a Barcelona i el programa Parlen els nens i nenes, de l'Institut Infància Adolescència.
- Marina Iniesta. Consorci d'educació de Barcelona. Tècnica de l'àrea d'orientació i educació inclusiva.
- Catrina Clotas Servei de prevenció i atenció a les drogodependències de l'Agència de Salut Pública

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

A la segona sessió del grup de treball, que es va dur a terme al novembre, es van presentar els resultats de l'enquesta FRESC2021, i avui presentem els resultats d'una altra de les operacions estadístiques de ciutat sobre infància i adolescència que és l'enquesta de benestar subjectiu de la infància de Barcelona (EBSIB) de la que s'ha fet la 2a edició durant el curs 2020-21 (infants de 8 a 11 anys), coincidint amb la 5a edició de FRESC (adolescents 12 a 19 anys).

És una situació privilegiada el fet de poder disposar de dades d'infància i adolescència en un mateix any. No són enquestes iguals la de FRESC es focalitza més en temes de salut, però sí que hi ha molts ítems coincidents i tot i que encara no hem pogut fer una comparativa entre les dues enquestes, són enquestes molt complementàries: p. ex. salut percebuda, satisfacció global amb la vida, satisfacció corporal, etc. són ítems que es troben en les dues enquestes

També hi va haver una jornada a l'octubre de l'any passat impulsada per la fundació Portal i el Col·lectiu Amalgama en la qual es parlaven dels nous símptomes contemporanis, amb les manifestacions del malestar emocional, que la pandèmia va potenciar, però que s'estan mantenint. Això fa que tinguem la percepció compartida com a grup de treball que la salut mental i emocional és un repte molt important a prevenir i del qual tenir-ne cura actualment.

Finalment, de FRESC recordar la dada de **l'augment del risc de mala salut mental** entre el 2016 i 2021, amb un augment especialment important entre les noies (ha pujat 10 punts, del 10 al 20% en 5 anys) i també una major prevalença d'aquest risc en els barris socioeconòmicament desfavorits.

Què en sabem del benestar emocional dels nens i nenes de Barcelona? (resultats de l'enquesta EBSIB 2021). Quins són els principals espais de millora?

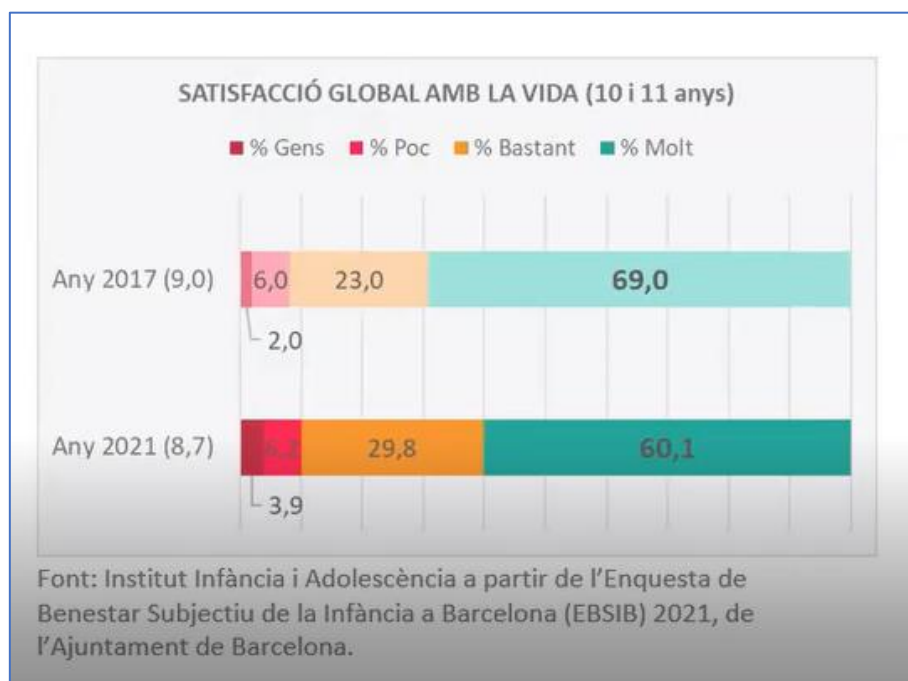
Mari Corominas, IIAB

El [Parlen els nens i nenes](#), és un programa promogut per l'Àrea de Drets Socials de l'Ajuntament de Barcelona i que desenvolupem des de l'Institut Infància i Adolescència de Barcelona. També hi participen el Consorci d'Educació de Barcelona, la universitat (UDG), i estem en procés de formalitzar la col·laboració amb l'Oficina de Ciència Ciutadana (OCC). A més tenim un grup motor format per diferents àrees de l'Ajuntament de Barcelona.

A partir del Parlen i de l'enquesta de Benestar subjectiu respondrem a la pregunta "Què sabem del benestar dels nens i nenes de la ciutat". Estem a la segona edició de l'enquesta ara estem tancant uns tallers participatius en els quals hem demanat als infants que ens ajudin a cointerpretar els resultats i ens facin arribar les seves propostes. I això permetrà actualitzar l'Agenda dels infants que es va crear a la primera edició del programa, i serà la base perquè el grup altaveu, que és un grup de nens i nenes de la ciutat de Barcelona, puguin donar a conèixer les demandes dels infants de la ciutat per millorar el seu benestar.

- L'enquesta la vàrem fer el 2017 i la vàrem repetir al 2021. De les primeres coses que vàrem observar va ser la **baixada amb la satisfacció amb la vida entre les dues edicions de l'enquesta**: abans de la pandèmia la mitjana de satisfacció amb la vida era de 9 sobre 10 i l'any 2021 ha estat de 8,7. És a dir, que en temps de covid-19 els infants es mostren menys positius o optimistes amb les seves vides.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- Per fer aquesta valoració partim del marc conceptual que defineixen els experts internacionals i que inclou tant les valoracions emocionals com cognitives que els infants fan sobre les seves vides, les circumstàncies que els afecten i els contextos on viuen.

Cal estar alertes perquè el **benestar emocional** i el **benestar global** no són exactament el mateix. Si comparem la felicitat dels infants que viuen en contextos amb privació material i els que no, el mateix percentatge ens està dient que no està totalment feliç. Per tant, amb privació o sense privació, els infants es mostren igualment feliços. Però quan preguntem per la satisfacció global amb la vida i per les expectatives de futur, és quan es comencen a veure les desigualtats. **Per tant, si a un infant li preguntes si està feliç independentment sobre els seus contextos ens dirà que està feliç, però si entrem a què reflexionin sobre els seus contextos, les seves expectatives, llavors es veuen les desigualtats segons el context socioeconòmic.**

Entre els infants amb contextos amb privacitat 4 de cada 10 ens diuen que no estan completament satisfets amb la seva vida global i 5 de cada 10 no estan completament satisfets amb les seves expectatives de futur, mentre que entre els infants que viuen en contextos socialment més benestants, aquests percentatges baixen. I això ens confirma la importància de preguntar per com se senten emocionalment els infants perquè ens dona pistes sobre el seu dia a dia, però també anar més enllà i preguntar sobre la seva vida, els àmbits on viu i les seves expectatives de futur.

David Bueno fa pocs dies ens explicava en un [article en premsa](#) que hi ha aquesta **confusió entre la felicitat i el benestar**. Per això, a l'hora de fer recerca per aconseguir propostes és interessant partir d'un marc conceptual que contempli bé les emocions i la

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

subjectivitat en el món on viuen, ja que és el que ens ajudarà a captar aquestes diferències socials i com afecten en la vida dels infants.

En aquest sentit, una definició que fan els investigadors és:

→ *L'infant no només és un subjecte que aprèn, sinó una persona que es desenvolupa i construeix la seva identitat subjectivament, a partir de les seves experiències de vida en un món complex ple de dilemes històrics i culturals*
([Subero i Esteban-Guitart, 2022](#); [González Rey, 2019](#)).

Tot això influeix com veuen el món i és interessant preguntar-los directament a elles i ells per captar com se senten i saber què podem fer perquè estiguin millor.

- També veiem que **aquesta satisfacció està condicionada amb eixos com fer-se gran, ser nena i créixer en contextos econòmicament desfavorits**. En aquests tres casos els infants manifesten menys benestar.
- Un altre aspecte que comprovem amb les dades és que **el benestar ha anat baixant i això es pot atribuir a l'esclat de la pandèmia**. Quan s'havia fet aquesta enquesta en altres llocs del món la mitjana es mantenia molt constant, i per tant aquesta baixada que s'ha produït entre les dues edicions de l'enquesta la podem atribuir als efectes de la pandèmia.

La satisfacció es veu molt influenciada amb fer coses a l'aire lliure, estar en família, passar temps al barri, que són activitats que es van veure limitades amb la pandèmia.

- A l'enquesta també es preguntava als infants com estaven respecte a la COVID i encara mantenen por o preocupacions per si les persones a qui coneixien s'infectaven de coronavirus. En altres contextos està passant el mateix. En un congrés sobre impactes de la COVID que es va fer la setmana passada s'explicava precisament **que els infants continuen patint preocupació i por que les persones que els envolten emmalalteixin**.
- Després veiem que hi ha una sèrie de temes en què **hi ha menys de 65% d'infants que es mostrin totalment satisfets (que d'acord amb l'optimisme vital seria el valor més esperat): la quantitat i l'ús del temps lliure, els companys i companyes de classe, la vida al barri, l'autonomia personal i l'escolta adulta. Són, per tant, els àmbits en què cal treballar més per millorar els nivells de benestar**. I aquestes valoracions són compartides per la majoria dels infants, i per tant no depenen del sexe ni l'edat ni la condició socioeconòmica i calen millores molt transversals i estratègiques per millorar com estan els infants en aquests àmbits.

El 2017 veiem que perquè els infants se sentin satisfets al barri i a la ciutat calien espais de joc, bones relacions de veïnatge i barris nets i segurs on es puguin desplaçar amb llibertat, que són conceptes que es relacionen amb aquests àmbits on cal millorar molt.

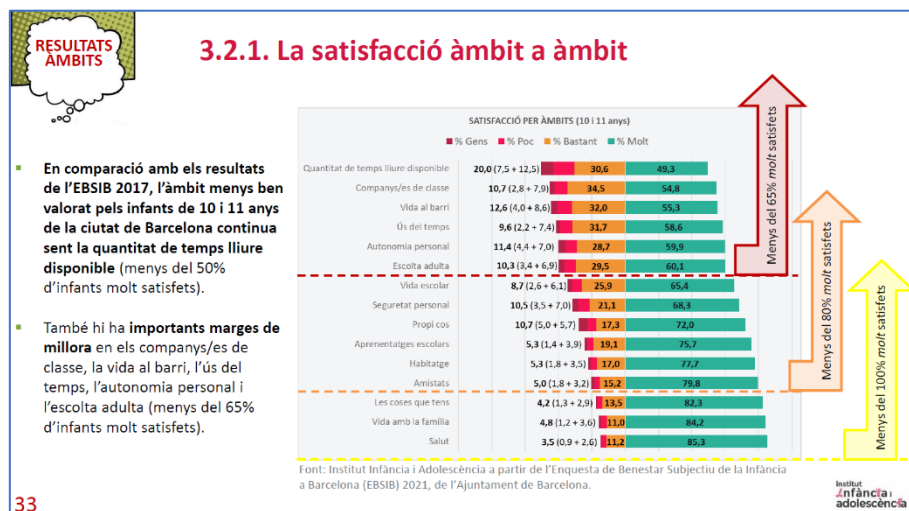
Els àmbits que queden "al mig" (menys del 80% d'infants totalment satisfets) són **la vida escolar, la seguretat personal, el propi cos, l'aprenentatge escolar, l'habitatge i les amistats**. Són àmbits que cal no oblidar i on hem de continuar estant atents perquè encara hi ha un percentatge important d'infants que no estan totalment satisfets amb aquests

àmbits de la seva vida. El 2017 la vida escolar també sortia com un àmbit a millorar, i tenint en compte que les relacions amb els companys i el bullying és el segon tema amb menys satisfacció és important posar especial atenció a aquest tema.

- Els 3 temes més ben valorats (més del 80% d'infants totalment satisfets) són **les coses que tenen, la vida amb la família i la salut**.

Tot i això, no hem d'oblidar que hi ha **2 de cada 10 infants que no estan totalment satisfets amb les coses que tenen**. Els falten coses, i no es veuen com la resta d'infants.

També hi ha infants que no se senten satisfets amb la seva vida en família. No ens estan dient que no se sentin estimats sinó com és la seva quotidianitat i la vida amb els seus pares o cuidadors/es.

- Més enllà d'aquests indicadors, també vàrem mirar a partir de regressions estadístiques quins d'aquests àmbits eren més importants per al benestar dels infants i vàrem veure que **el que més impacta en el benestar és la seguretat personal, estar satisfet amb el seu propi cos i la vida en família**. Això lliga molt amb el benestar personal.
- Per acabar, comentar que en aquesta segona edició del Parlen vàrem afegir **temes nous** que no havíem incorporat en la primera edició, que els nens ens havien demanat o que eren important per a l'agenda pública: **ús de pantalles i internet, si els infants se senten sols, com utilitzen l'aire lliure i mobilitat, equipaments municipals i vida cultural i preocupacions socials**. Aquestes dades complementen els espais de millora, i veiem dades que ens indiquen que hi ha coses a fer, i en els tallers en què estem treballant aquestes dades amb els infants els estem demanant sobre aquests 15 indicadors i també sobre aquests temes i anirem avançant en aquest àmbit.

Resum d'idees clau:

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- És rellevant sobretot aquesta percepció de vulnerabilitat, que ha quedat després de la pandèmia en les vides dels infants que posen sobre la taula la fragilitat i el que passarà si es posen malalties o mores les persones que en tenen cura.
- Com a variables importants per a la satisfacció els temes més rellevants són el temps.
- El tema de companys i vida al barri són els que més han empitjorat respecte a l'anterior enquesta
- La vida al barri i aquesta necessitat de trobar-se i de joc, i la importància social del joc i que els infants tinguin temps per jugar lliurement.
- L'autonomia personal també és un tema molt important, i ens preocupa entendre per què els infants no estan prou satisfets amb la seva autonomia personal, per poder fer coses per si mateixos i sense una supervisió i/o sobreprotecció que els ofega.
- I l'escolta adulta, aquesta sensació que no els escoltem prou bé i els fem sentir que com són petits les coses que tenen a dir o que els inquieten no tenen prou importància.

Tots els continguts sobre l'enquesta estan disponibles i es poden trobar a [l'informe de primeres dades de l'enquesta](#).

Quins programes s'impulsen des del Consorci d'Educació de Barcelona per promoure la salut emocional dels infants? Quins marges de millora hi ha?

Marina Iniesta, CEB.

L'objectiu de les actuacions que es porten a terme des del Consorci, de l'àrea d'educació inclusiva és **generar una inclusió real i efectiva de l'alumnat tant amb trastorns mentals com alteracions emocionals de salut o social, i que aquestes, tant no siguin cap motiu d'exclusió ni en el sistema educatiu ni en els suports.**

Ja s'estan duent a terme a les escoles i instituts actuacions, però volem consolidar-les, incrementar-les per tal de lluitar contra l'estigma de la malaltia mental. I tot aquest treball no el plantejem com a treball aïllat sinó amb xarxes d'actuació, amb recursos i serveis perquè l'abordatge interdisciplinari ens faciliti l'actuació.

Els circuits que ens permeten dur a terme aquestes actuacions s'organitzen en 9 àmbits:

1. Pel que fa a **programes i projectes** estem duent a terme les següents actuacions:
 - Pilotatge a centres educatius i instituts i escola d'estratègies compartides entre salut, educació i serveis socials per donar resposta al benestar emocional.
 - Programa "Joves: ajuda en xat" que és un programa d'atenció a situacions de crisi emocional a adolescents les 24 h al dia, 360 dies a l'any.
 - Programa Vincles, on conjuntament amb l'orientadora d'un institut que fa ensenyaments artístics i de dansa es va detectar que hi havia malestar amb el cos, la competitivitat, el tema de l'autoestima, etc. i conjuntament amb el claustre i l'alumnat s'està implementant un programa per fer un entorn segur, acollidor i de cures.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- A l'Institut Flos i Calcat, s'ha implementat un projecte on s'aborden els trastorns mentals i conductuals i s'està modelant de quina manera l'institut està atenent a aquestes dificultats que afecten la salut dels adolescents.
2. Un segon bloc té a veure amb la **formació**. En aquesta línia s'estan duent a terme les següents actuacions:
 - Seminari d'orientació educativa que es fa a tots els districtes, adreçat a orientadors i orientadores, i s'està fent una formació per veure com intervenir i abordar la salut mental.
 - Programa amb les UAO (Unitats d'assessorament i acompanyament als instituts), que són un programa que té l'objectiu de donar resposta a malestars emocionals als instituts. En aquest seminari de les UAO s'està fent aquest abordatge a la salut mental.
 - Intervenció en les jornades informatives a les famílies per a la preinscripció de l'alumnat en l'etapa d'educació infantil, per abordar com encabir malestars de les famílies durant la preinscripció.
 - Participacions en jornades, com el II Pla de salut mental de l'Ajuntament de Barcelona
 3. Un tercer bloc és un **mapatge comunitari** perquè hi ha molts serveis però no són coneguts per tothom i no tothom els té al seu abast, i s'estan fent les següents intervencions:
 - Mapatge dels recursos sobre la salut mental: perquè la comunitat educativa sàpiga quins recursos té la ciutat per atendre situacions de salut mental i emocional.
 - Participació en la guia de salut mental per a adolescents i joves.
 - Intervenció en l'elaboració dels protocols de salut mental. Amb el servei Emma (Hospital de la Vall d'Hebron) s'ha fet un protocol d'abordatge conjunt quan hi ha un cas d'assetjament o maltractament.
 - Identificació dels recursos i oportunitats que afavoreixen la salut mental i emocional. Per exemple el projecte de cinema a l'institut Flos i Calcat sobre les autolesions. Això ens fa apropar i abordar tant l'estigma com què cal fer davant d'aquestes situacions.
 4. Un altre element és el treball de **coordinació amb salut**. Amb el SAP Muntanya (Servei d'Atenció primària) s'està abordant quan l'alumnat té malestars i com s'orienta la situació domiciliària. L'alumne marxa i rep l'atenció a casa, però falta la connexió i elaboració dels circuits, quan comencen, quan acaben i com estant connectats amb els companys de classe.
 5. Hem participat amb el **pla de salut mental de Barcelona**, la **guia d'atenció emocional**, el pla **de salut mental de gencat** i la **taula de salut mental** de Barcelona.
 6. El 6è bloc d'actuacions té a veure amb **motivar a l'acció i provocar la reflexió**. El **<konsulta'm>** i el **<Aquí t'escoltem>** estan funcionant i donen suport als adolescents i hem fet una introducció d'aquests dos serveis en centres educatius. Tenim dos

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

instituts on el <konsulta'm> està intervenint a l'escola i el <Aquí t'escoltem> es desplaça als instituts.

7. Estem participant en el **grup impulsor d'estratègies educatives** on volem generar un espai de xarxa de professionals en l'entorn d'educació no formal.
8. Un altre dels elements té a veure amb la **visibilització** i la **difusió** d'aquestes actuacions.
 - S'ha elaborat un llibre que té a veure amb l'orientació a debat
 - S'ha participat per veure com s'aborda des de l'educació la salut mental.
9. Finalment, s'ha participat en el **Fòrum jove del consell de joventut** perquè s'ha decidit centrar-lo en la salut mental i s'han recollit en una revista les conclusions i les recomanacions.

Amb relació als **marges de millora** s'apunten algunes reflexions:

- La majoria de les actuacions estan enfocades a l'adolescència i cal una intervenció **més enfocada a infantil i primària**
- Cal obrir un espai de reflexió i **intervenció en l'àmbit familiar**. La criança, les cures i la participació en l'àmbit educatiu és un dels blocs que queda per cobrir.
- A l'hora d'implementar actuacions, cal cuidar molt la manera de fer els programes. Quan es fan des de dalt i no es tenen en compte els referents, poden haver-hi idees molt bones, però si no es fan amb les persones i els professionals que ho acabaran implementant no acaben d'aterrar. Per això estem treballant en aquesta línia de fer **programes participatius i amb grups referents que els hagin d'implementar**, però cal avançar encara més.
- Amb els grups de pediatria s'ha fet intervencions de manera focalitzada, però cal una **coordinació amb tots els CAPS** de Barcelona, per establir estratègies conjuntes de benestar. P. ex. una campanya de vacunació si es fa al CAP genera angoixes i, en canvi, si es fa a les escoles es molt més fàcil. Aquest és un dels exemples que s'ha fet en col·laboració amb educació, però volem que això sigui més extensiu.
- Cal garantir que les iniciatives i programes tinguin el seu **desplegament sistèmic**. Que s'incorporin a la cultura dels centres educatius i que tots els centres educatius tinguin les mateixes oportunitats d'implementar-los. Que no quedin centrats en un grup o una àrea de la ciutat.
- Finalment, és clau analitzar les **càrregues de treball i condicions de treball de les professionals que intervenen**. Les condicions en què treballen les professionals de la salut i l'educació, repercuteixen en el tipus de servei que es pot donar. Per tant, això té a veure amb les condicions laborals i amb les càrregues de treball que implica implementar aquests projectes per a les professionals, i s'ha de tenir en compte quan es projecten noves intervencions.

Resum d'idees clau:

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- **Convertir les proves pilot en oportunitats per tots el sistema**, perquè aquí es queden molts programes interessants i hi ha oportunitats de millora que al final no arriben a tothom a qui haurien d'arribar.
- **Focalitzar-se més en la infància en temes de salut emocional i mental**, perquè a l'adolescència és el moment del cicle vital en què molts malestars que s'han incubat en etapes anteriors esclaten, i llavors ja són més difícils d'abordar. **En la prevenció hi ha la clau de la preservació del benestar.**
- Les dades que recullen l'enquesta de benestar subjectiu en la infància ja indiquen que hi ha molta **insatisfacció corporal**, i això en l'etapa adolescent encara és molt alta. I hi ha molts malestars que són presents en la infància que cal abordar des de l'etapa infantil.

Què és el programa 1,2,3 emoció? Què hem après d'aquest programa i quins marges de millora hi ha?

Cartrina Clotas, ASPB.

[1,2,3 emoció](#) és un programa de l'Agència de salut pública de Barcelona que està dirigit a infants de P3 P4 i P5 té com a objectiu promoure la salut i prevenir les conductes de risc mitjançant el desenvolupament de competències emocionals en aquesta etapa tan primerenca.

Es treballen **5 competències bàsiques**:

- **Consciència emocional**: Saber identificar les emocions que sento, com les sento i per què les sento i que també em permet entendre les emocions que senten els altres.
- **Regulació emocional**: capacitat de gestionar les emocions desagradables i potenciar les agradables.
- **Autonomia emocional**: relacionat amb l'autoestima i possibilitat d'emocionar-se i mantenir actitud positiva.
- **Social**: com em relaciono de manera positiva i sana amb les altres.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- Competències la vida i benestar: saber afrontar problemes i conflictes, gaudir de la vida i del dia a dia de manera conscient.

Aquestes cinc competències el programa les treballa en **3 entorns**: a l'aula, amb les famílies i a l'entorn escolar fora de l'aula.

És un programa que es treballa **al llarg de tot el curs**. S'ofereixen activitats d'aula i es recomana fer la meitat de les activitats proposades i tot i que s'intenta que no sigui una càrrega extra. Es va dissenyar de manera que fossin activitats que ja es feien i que fàcilment entressin a formar part de la dinàmica d'una aula de P3 P4 i P5 i fos una dinàmica natural.

Les activitats a l'entorn escolar les implementen monitors de menjador i monitors que intervenen fora de l'aula.

Això es treballa en **6 unitats**:

1. Pertinença – benvinguda, formes part d'un grup aula que t'aprecia i t'entén
2. Autoestima
3. Amistat
4. Reptes. Com ens creem reptes raonables
5. Justícia i assetjament
6. Canvis, pèrdua i mort

Les activitats estan pensades perquè es treballin seqüencialment durant el curs, però el programa també permet que es treballin si en algun moment del curs es dona una situació en què convingui treballar-se (p. ex. la sisena, que es pot introduir si es mor algun familiar d'un alumne o marxa algun alumne de l'escola).

Per últim, el programa està pensat perquè siguin les mestres les que siguin les implementadores del programa. Per això s'ofereix una **formació** per a elles, amb una formació de 15 hores online, que dota de coneixements bàsics del programa i del concepte d'educació emocional, però també revisa la competència emocional de les mateixes docents. Perquè abans d'aplicar-la en els altres, revisar en nosaltres mateixes com l'entendem, com la vivim i en quin punt estem.

Aquest programa es va dissenyar perquè **la necessitat sorgia de les aules** i va arribar des del servei de salut comunitària i des del consorci la necessitat de treballar de manera reglada a les aules.

Es va dissenyar **amb expertes i mestres**, i després es van **revisar des de diferents perspectives**: ho va revisar Surt amb perspectiva de gènere per incloure aquesta mirada que la por no és de nenes, i etc., no caure amb estereotips, etc. El centre d'estudis africans va revisar la mirada intercultural. L'IMEB va revisar la diversitat funcional per incloure als nens i nenes amb necessitats especials i altres diversitats, per exemple, que les històries i comptes que formen part de les activitats s'inclouï com una característica més. I per la prevenció de l'abús sexual, es va fer amb la Fundació Vicky Bernadette.

S'ha fet una **avaluació del programa** per valorar la seva efectivitat. El programa es va dissenyar el 2014 i es va fer la prova pilot al 2017-18 a 11 escoles de la ciutat. Des del 2018 s'ha fet una avaluació d'efectivitat del programa per veure si funcionava pels resultats i augmentava les competències emocionals. Aquesta avaluació s'ha fet a escoles privades i concertades i públiques de tots els districtes. El que hem vist, molt resumidament, és que els nens i nenes que

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

participen en el programa han augmentat el doble les competències emocionals que els nens i nenes que no han participat, i que el programa ha funcionat independentment del gènere, del districte i la titularitat del centre.

Punts forts del Programa:

Alguns punts forts

- ✓ Involucrar a les mestres i a la població diana en el disseny del programa
- ✓ Pilotar i avaluar el programa
- ✓ Incloure altres entorns: família i entorn escolar fora de l'aula
- ✓ Tenir present la diversitat de l'aula: perspectiva de gènere, interculturalitat, diversitat funcional i prevenció de l'abús sexual
- ✓ Assegurar competències bàsiques de les implementadores
- ✓ Iniciar l'educació emocional en edats primerenques

- Involucrar les mestres en el disseny del programa. Tot i que l'ideal seria involucrar a la població diana, però són molt petits, i per això es va optar per fer-ho amb les seves mestres.
- Pilotar i avaluar
- Involucrar la família i altres entorns de l'alumnat. Que també podria ser l'entorn comunitari, que en aquest programa no es fa.
- Incloure la diversitat de l'aula per incloure el diferent alumnat. També s'ha avaluat el programa amb nens i nenes amb TEA i ha donat molts bons resultats.
- Formar a les implementadores. Perquè els programes siguin sostenibles el més fàcil és que siguin les mateixes mestres, que coneixen els infants, les que implementin el programa, però per això cal dotar-les d'eines perquè coneguin el programa.
- Iniciar l'educació emocional en edats primerenques per garantir l'èxit. Un repte és com mantenir aquest treball durant tot el cicle vital i que això es mantingui de manera cognitiva. Sara s'està fent una estratègia de com treballar tot aquest tema a primària i secundària

Alguns reptes

Reptes:

- Com assegurem la participació de les famílies?*
- Com assegurem la fidelitat i exhaustivitat a l'hora d'implementar els programes?*
- Com assegurem que els programes es mantenen actualitzats?*

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

- Famílies. En algunes escoles funciona molt bé i en altres no, i en funció de les aules també hi ha una implicació diversa. **I a les famílies a què més difícilment s'arriba són les que més ho necessiten.**
- Fidelitat i exhaustivitat en la implementació del programa perquè són programes molt complets, dissenyats amb moltes activitats, molt concrets, pas a pas, però els tempos són els que són, a l'hora de preparar-ho hi ha certes dificultats i cal assegurar que això es fa com s'havia previst.
- Com **assegurar que els programes/activitats es mantenen actualitzades**, i que es va avaluant periòdicament per assegurar que segueix funcionant.

Resum d'idees clau:

- És fonamental i molt bona pràctica que fa l'ASPB **l'avaluació dels programes**. Són sempre avaluacions molt exhaustives i és molt important, també en aquest repte de tenir actualitzats els programes-activitats.
- També és molt interessant aquesta **revisió des de diferents perspectives** (gènere, interculturalitat, diversitat...,) per assegurar que el programa arriba a tota la diversitat de l'aula.

Debat obert.

José Antonio (Fundesplai, Píncat)

El programa 123 Emocions es planteja com un programa per treballar a l'escola. Podria ser un programa per treballar en espais de lleure on infants d'aquestes edats hi participen? Per exemple, Fundesplai s'ha plantejat que cada 2 anys fan una proposta educativa que impregna tot el que es fa i el setembre vinent es començarà a treballar el benestar emocional. El programa està molt enfocat als mestres i a l'escola però és molt motivador. En algun moment es podria pensar en aquesta possibilitat i acompanyar a les entitats de lleure.

Catrina Clotas (respon)

Al programa hi ha una part que és entorn escolar fora de l'aula. Podem passar l'enllaç d'aquest dossier per si hi ha algunes activitats que poden funcionar. Està tot en obert. L'hem avaluat i sabem que funciona en l'aula, però també es podria plantejar, però el primer és compartir aquesta part d'entorn, que està pensat per un format per exemple en què els nens de diferents edats estan tots juts, etc. I després parlem-ne.

Yolanda Bugueño (Xarxa centres Oberts)

Nosaltres també com a centres oberts fem educació emocional, que és un dels tallers que fem cada setmana i ens interessa molt conèixer aquestes activitats i poder adaptar-les al nostre entorn.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

Catrina Clotas (respon)

Nosaltres el que demanem és poder fer un seguiment del programa. Es donaria accés a la formació, però que us mireu el dossier per veure si és adaptable.

Patricia Suero (Col·legi Metges, Pediatria)

Veo muy interesante focalizar la prevención en los niños pequeños, y no solo en la adolescencia porque los problemas surgen de pequeños y si no damos solución luego se agravan y es mucho más difícil.

Desde el centro de salud lo que más nos cuesta es trabajar con las familias. Hemos incorporado la figura del psicólogo en los CAP y estamos organizando actividades con las familias de niños menores de 5 años, porque hemos de trabajar con las familias porque la dinámica familiar es la que influirá finalmente en el niño/a.

Hemos iniciado un programa de crianza dirigido a las familias, però este programa seria interesante implementarlo en diferentes zonas, con el entorno, la escuela, y también la figura del psicólogo.

Catrina Clotas (respon)

El programa tiene 6 actividades para las familias. El objetivo es sensibilizar a las familias sobre la importancia del bienestar emocional. La actividad para las familias normalmente se empieza en casa y acaba en el aula – p.ej. buscar imágenes con la familia de cosas que te gusta hacer y luego presentarlo en el aula, para empezar a trabajar con as familias sin hablar de educación emocional.

Patricia Suero

La intervención se hace desde un punto de vista comunitario però es muy difícil, sobre todo dependiendo de las zonas.

Albert Frago (Col·legi Treball, Social_Cat)

El principal repte seria aquest treball amb les famílies. És super necessari treballar amb els infants, de la manera més preventiva possible, des de quan més petits millors, però hi ha altres potes que són fonamentals. La família és difícil d'arribar i són molt heterogènies d'arribar i seria clau. Teniu alguna informació des de l'Institut?

Laia Pineda (respon, com a IIAB)

A l'Institut no s'ha fet un mapatge sistemàtic de programes i actuacions. Es van coneixent a mesura que es van treballant diferents temes, però el tema de la família sí que sembla cada cop més rellevant. I sobretot que no es pot entendre què li passa als infants si no incorpores a la família des d'una visió sistèmica.

És molt important posar a l'infant al centre, perquè s'havia pecat de veure a l'infant com un subsidiari de la família, i hem anat veient que tenen unes necessitats específiques i que poden parlar, i és imprescindible fer-los partícips d'aquesta intervenció i escoltar-los. Però el treball amb la família també és imprescindible i ho diuen tots els estudis que

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

es fan: quantes més dificultats té la família pel que fa a condicions, capital educatiu, conciliació, etc. impacta en com es vinculen i com se senten interpel·lades per participar en aquests programes.

Per això és fonamental la revisió dels programes. Dissenyar-los amb els infants i les famílies a qui van adreçats. I igual que quan fem una enquesta de qualsevol origen i racó de la ciutat estan representats, en els programes passa el mateix.

Potser hi ha una revisió que té a veure amb la diversitat de famílies i de contextos, i com des d'aquestes diversitats un se sent més interpel·lat per participar en els programes.

Clarament, el tema família no pot sortir del focus quan parlem d'infància i adolescència.

Catrina Clotas (respon)

A l'incloure les diferents realitats intentem captar aquestes diferències. Sí que veiem que continua sent un repte perquè en algunes famílies això funciona molt bé però no en totes. Com aconseguim que vegin que va dirigit a elles, i també amb el temps i la disponibilitat que tenen.

Yolanda Burgueño

Per a nosaltres és un repte que sempre està present.

Nosaltres també fem moltes coses i implicàvem molt al CAP perquè vingúes la infermera, etc. I sempre venien les mateixes famílies.

Vam fer una aturada amb l'equip i vàrem veure que amb les famílies havíem primer d'establir molt el vincle, i després avançar. Perquè nosaltres com a professionals tenim un programa i el volem fer, però les famílies tenen realitats molt diferents. I vam decidir que havíem de relaxar, i si l'objectiu és que han de venir, hem de fer que confiïn en nosaltres, que creïn vincle i posteriorment treballar amb elles el que elles volen.

Vàrem fer el <conversa amb cafè> i hem obert un espai de compartir, que l'hem deixat relaxat, sense presses ni pressions i han sortit moltes coses. I en tallers més artístics on no es parla de temes concrets, sinó que es fan decoracions per aniversaris o disfresses per carnestoltes, etc. És on sorgeixen les coses que les famílies volen explicar i els temes que els preocupen.

Això hem aconseguit que cada cop tinguin més confiança entre elles, i a partir d'aquí hem programat el família-escola. Però ha estat a l'inrevés, perquè ho volíem fer l'any passat, però l'any passat no estaven preparades. Perquè de vegades necessitem més temps que el que a nosaltres ens agradaria. Fins i tot implicació. Per exemple mamas que no sortien de casa i estaven en serveis socials, i han sortit perquè han fet una *pakora* (especialitat oriental) i han vingut a ensenyar i a partir d'aquí s'han introduït en altres espais.

És molt difícil treballar amb famílies amb cultures molt diferents i falta temps per fer tot això. A vegades ens pensem que hem de fer molts programes o motes coses, però la família, és que volem que corrin 10 km, i encara no saben córrer.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

Marc Borràs (grup municipal ERC)

Una pregunta sobre l'enquesta. Hi ha un 20% d'insatisfacció amb el que és té, però a Barcelona hi ha un 30% d'infants en situació de pobresa econòmica. Aquest biaix, teniu alguna idea de com explicar-lo?

Mari Corominas (respon, IIAB)

Les estimacions de pobresa i exclusió social ens diuen que el risc és de 3 de cada 10 infants i la satisfacció dels infants veiem que no estiguin completament satisfets són 2 de cada 10 i amb l'habitatge també.

La qüestió és que amb les dades d'enquesta és que estem preguntant directament als infants i estan responnent relativitzant amb els seus contextos. I els que contesten negativament és que s'estan trobant amb dificultats. És a dir, que les dades administratives diuen que 3 de cada 10 tenen risc de pobresa, però 2 de cada 10 sí que s'autoidentifiquen. La interpretació seria que dels 3 de cada 10 que diuen oficialment que viuen en aquest risc 2 s'identifiquen. I aquest 1 que queda, són infants que s'hi poden veure o no, potser en funció del seu optimisme.

Aquesta percepció de si viuen en pobresa o no també depenen molt dels suports públics, o de família o de barri. Si està rebent uns ajuts que amortiguem aquesta pobresa, aquesta subjectivitat permet que tot i estar en situació de pobresa, subjectivament es vegin una mica millor.

Per tant, podríem dir que si l'ajuda pública funcionés, 0 de cada 10 haurien de dir que no estan contents, i, en canvi, 2 de cada 10 diuen que no estan contents.

Laia Pineda (respon, IIAB)

Les mestres ens diuen que ens posaríem les mans al cap d'infants que no han sortit mai del seu barri. I aquesta subjectivitat es construeix en funció del teu entorn de creixement. I en un context empobrit tu normalitzes que allò és normal, perquè és el mateix que tenen les teves companyes. I la concepció de desigualtat apareix quan surts del teu entorn habitual i prens consciència de les desigualtats.

I si per actuar només ens baséssim en si una persona és feliç o no és feliç, segurament no caldria que féssim res perquè la gran majoria d'infants es mostren feliços en aquesta etapa de la vida. Però és la mirada objectiva la que ens dona aquesta diferència entre infants.

Mari Corominas (respon, IIAB)

Sí, és important tenir en compte la dada objectiva al costat de la subjectiva per interpretar-la bé. Estem pendent de la publicació d'un post on s'explica què suposa parlar de desigualtats socials amb nens i nenes de la ciutat de Barcelona.

En aquesta anàlisi més etnogràfica sí que es veu que els infants identifiquen la diferència entre el "nosaltres" i el "vosaltres" o "ells". Aquesta diferència sí que l'hem pogut captar i molts infants sí que són conscients de com estan en relació amb sí mateixos i en comparació amb els altres.

 Ajuntament de Barcelona	Consell Municipal de Benestar Social	Curs 2022-2023
	Grup de Treball Igualtat d'Oportunitats en la Infància	26/01/2023
		9:30 a 11.30

Marina Iniesta (CEB)

M'ha agradat que després de l'enquesta heu anat als infants i els heu preguntat si aquestes interpretacions són adequades. Voldria veure si hi ha hagut alguna d'aquestes interpretacions que us hagi sorprès.

Mari Corominas (respon, IIAB)

Un tema on hi ha un cert dilema és el d'internet i pantalles. Quan es pregunta a l'enquesta, surten tots els usos problemàtics, però quan es fa el taller és un tema que se'l fan molt seu, i que forma part de les seves vides, més que limitar o prohibir, caldria veure com treballar-ho. Perquè respectem més aquest espai.

En el tema del temps i de l'ús del temps veiem que la baixa satisfacció no hi ha un únic camí per arribar a la baixa satisfacció sinó que hi ha diferents camins: els infants que estan carregats amb massa feina, infants que no tenen res a fer, i són temes multi causals.